

LA CANÇÓ D'ODI I DE SANG

A Joan Puig i Ferrer.

—La mula blanca de l'hereu Serrat, cada nit la trobaràs fermada sota el garrofer gros—va dir a Ramon un amic.

Aquest, però, de primer antuvi no s'ho va pas creure, perquè va pensar que tot allò ho feien córrer per desbaratar-li sos amors amb la Roser. Com podia ésser, si cada nit, Ramon anava a veure a la seva enamorada, i en companyia dels vells, vora la llar, li parlava del seu mas, d'on ella en maridar-se fóra regina, i dels xais, de l'horta, i les collites i de la bassa gran?... No havia pas perdut Roser aquell somriure dolç i posat quiet d'aquella nit que, per tal de palesar-li la seva amor, ell li féu ballar la toia en l'envelat de la festa major. I qui era l'hereu Serrat?... Un fatxada, un cul de taverna que portava la gorra al cairrell, que sempre parlava d'unces d'or, i en el cafè feia dringar la plata damunt del marbre de les taules.

Esclar—pensava Ramon—que l'hereu Serrat posseïa un munt de jornals de terra i era l'hereu més ric de l'encontradal. Però ell, Ramon, no era pas tampoc un pelat. Els dilluns, també podia baixar a Reus, a mercat, i gastar-se els quartos fent xerinxola, i comprar alguna cosa bonica per a regalar-la a la seva promesa. Demés ell era molt treballador, i el sol, en guaitar per darrera la mar, ja el trobava llaurant amb la seva mula rossa, i no feia pas gaires begudes per no retrassar la feina. I l'hereu Serrat era un gandul, que si anava a la vinya només era per tombar-se sota un garrofer, i xerricar amb el bot, i passar-se tot el sant dia dormint i esperant que els seus jornalers—que bé prou en tenia—li fessin la feina.

Això va pensar-ho Ramon, tot cruspint-se el dinar sota un cirerer. Perquè ell, ànima dolça i innocent com les cançons que cantava tot llaurant, creia que un dels mèrits més pregons d'un home, és l'ésser ben treballador, i que la dona que vol maridar-se és en això en ço que més es fixa. Però era perquè no s'havia donat compte en passar l'hereu Serrat pels carrers de la vila muntat en la seva mula blanca,

com les comares el miraven embadalides i les fadrines, per veure'l, s'apressaven a eixir als finestrals, i cada una pensava que fóra ben maridada amb un home que podia passar-se tot el sant dia tombat sota un garrofer, xerricant amb el bot, mentre els altres li feien la feina.

Demés—pensava Ramon—si fos veritat tot allò que deien, bé prou que una nit, en acomiadar-se de la promesa i en passar pel freu, per la carretera o pel camí ja s'hauria topat amb la mula blanca de l'hereu, o quant menys hauria oït el dringar dels picarols; d'aquells picarols que en sonar pels carrers de la vila o vora les masies, les fadrines deixaven el coixí de les puntes i les velles de fer mitja. Però com que la cançó de l'hereu Serrat i de la mula fermada sota el garrofer gros, Ramon, de grat o per força, havia d'escollar-la cada dia, la gelosia ja començava a fer-li pessigolles, i ja li semblà que Roser no era tan afectuosa amb ell com abans, car en acomiadar-se'n, besant-la i més besant-la, ja no li feia fer tard al cafè; i àdhuc hauria jurat que els diumenges a la tarda, quan ballava amb ella en la sala del cafè, si hi havia l'hereu Serrat, Roser només feia que mirar-lo.

Pobre Ramon, ara que ja ha tastat la roent metzina de la gelosia! Ja no cantarà quan llauri la vinya amb la mula rossa; i un bri d'herba que el vent faci tremolar, el vol d'un ocell, un terroç amb el qual tot llaurant ensopegui i el vinclar-se de les canyes del freu tot li evocarà els ulls negríssims de Roser fitats en l'hereu.

—Maleïda l'hora que vaig enamorar-me! Flaire d'infern devia tenir la toia que vaig oferir a Roser! Maleït l'hereu Serrat i la seva mula blanca!—flastomava Ramon, tot cavant l'horta i empunyant l'aixada amb ràbia, com si a cada cop esberlés la testa del rival.

Un vespre Ramon va topar-se amb l'hereu Serrat, el qual eixia de la taverna. I li va dir:

—M'han dit, hereu, que rondes la meva promesa.

—No siguis boig, Ramon! Que et creus que una

—dona qualsevulla pot partir-se amb mi la sella de la meua mula blanca?... Per qui m'has pres!... A la sella de la meua mula només pot pujar-hi una dona com la pubilla del mas de Borbó, del mas de Flassada o com la de la torre dels Mussols. I què en treuria de rondar la Roser si ella sapigués guardar-se?...

—Doncs m'han dit, hereu, que cada nit hi ha la teua mula fermada sota el garrofer gros.

—Bal... La meua mula, de nits, dorm ben tranquil·la a l'estable... I què tendries que dir-hi—afegí l'hereu redreçant-se i rient,—si et rondés la fembra?...

Ramon, iracund, exclamà :

—Et juro que et cosiria el ventre amb tantes ganivetades com ceps hi ha en aqueixes vinyes, i que la sang hi brollaria amb la mateixa fúria que brolla el vi del bot quan el pitjo amb les mans, tot xerricant amb gaudi.

—Ahl... ahl... ahl... No faries pas tal cosa, car a l'hereu Serrat mai no li han fet por els homes.

—Si no calles, covard, aquí mateix, d'un cop de puny et faig saltar totes les dents.

I anava a abraonar-se; però un escamot de fadrins que eixia de la taverna els va descompartir.

Ramon, en acomiadar-se, va cridar foll d'ira :

—A tots us dic que si aquest brètol ronda la Roser, en l'esdevenidor les fadrines d'aquesta vila cantaran una cançó d'odi i de sang.

I tots, per adular l'hereu Serrat, varen riure estúpidament.

Ramon va fer la seva via cap al mas, i enfellonit com estava, res li deia l'encís de la nit dolça de claror de lluna i de tremoleig d'estels. I en una font del recolze del camí va deturar-se, es va mullar els polsos i va beure. L'aigua fresca el serenà una mica, i llavors, en evocar el seu mas, l'horta, els xais i la mula rossa i la lloca que cloquejant cridava als seus pollets, i la roba blanca estesa al sol damunt l'herbam, va pensar que no valia la pena de perdre tot això per una dona que l'havia traït. Però la campana de l'ermita—una ermita que s'enlairava dalt d'una timba de la riera,—deixà oir la seva veu. Cada nit, en oir-la, Ramon anava a veure la seva amada! I la veu de la campana li féu saltar el cor, sacsejant-li el pit, i els mals pensaments tornaren arborar-lo. No, els ulls negres de Roser, que ell havia besat tantes vegades no havien de besar-los els llavis d'aquell brètol. No; la pell bruna i lluent de Roser mai no l'acaronaria l'hereu Serrat. Primer el matriaral I llavors en evocar altra volta la mula rossa, la lloca

i la roba blanca estesa, ja no s'apaivagaren els seus mals pensaments.

—El mataré! El mataré!—exclamà.

I la veu de la campana de l'ermita va callar deixant un ressó dolç.

**

La claror de la lluna va estendre l'ombra d'un home en la façana del mas. Ramon amagat sota un magraner del caminal va apretar el gallet de l'escopeta, però va contenir-se. Hauria estat un assensí desparant l'arma. Eixí de son amagatall i va plantar-se davant del mas. L'hereu Serrat en veure'l va retrocedir.

—T'he vist, hereu, com saltaves com un lladregot d'aquesta finestra. Què has robat dins del mas?

L'hereu no va contestar res, i només reuillava a tots indrets, per tal de poder escapar-se.

—Si has robat diner el meu deure es assabentar-ho als mossos de l'Esquadra; però si has robat l'honra d'una dona que era meua, ho sentes? que era meua! he de matar-te, perquè si et denunciés als mossos, aquests es farien un tip de riure.

—Fuig, hereu, fuig—cridà Roser dalt de la finestra, amb veu mig ofegada.

—No cal que li diguis, bona mossa, que bé prou sap que això es el que fan tots els lladres. Però a voltes, tot fugint, els fa caure despatlles un tret.

—Fuig i munta la mula, hereu Serrat, que els trets també erren—tornà a suplicar Roser.

I l'hereu, recelós, reculà unes passes; i en ésser una mica apartat de Ramon fugí pegant una forta embestida.

I Ramon va dir a Roser, apuntant amb l'escopeta al lladre que fugia :

—Mestressal Aquell home que fuig, esperançant que puc errar el tret, és un lladre que m'ha robat un tresor. Vos ho sabeu.

I desparà l'escopeta. El tret no féu blanc, però, i el lladre no va caure.

—Corra, hereu, corra!—clamà Roser atiant al fugitiu.

—Calla, bagassa maleïda!—flastomà Ramon.—Encara en manca un altre.

I en sonar el segon tret el lladre va caure en el caminal encès de claror de lluna.

L'endemà al matí, sota el sol que bleïa, una parella de mossos de l'Esquadra que portava un home al mig feixugament caminava carretera avall camí de la ciutat.

I les fadrines de la vila, mentre fan puntes i les velles mitja, canten una cançó d'odi i de sang.

A. FUSTER VALLDEPERAS